

“La resposta al terrorisme és més perillosa que el propi fenomen”

John Paul Lederach, professor de la Universitat de Notre Dame (Indiana, Estats Units) i mediador a Somàlia, Irlanda del Nord, Nicaragua, i Nepal, explica que la seva feina ha canviat els darrers anys, ara ja no intenta resoldre els conflictes, sinó transformar-los. Un dia li van dir: “Vostè és d’aquells que vindrà aquí a arreglar-ho tot però que després quedarà tot igual? Perquè si és així no cal que es quedi”. Des d’aleshores intenta que aquest retret no es faci realitat. Lederach coneix Catalunya. En els anys 80 va col·laborar amb Lluís Maria Xirinacs, Pepe Beunza, la Marxa de la Llibertat d’Àngel Colom, o els Objectors de Consciència de Can Serra.

per Martí Bou

Vostè que és expert en resolució de conflictes... Com pot relacionar-se Catalunya amb Espanya si no ens entenen, ni ens volen tal com som?

No hi ha una sola recepta, tot depèn de si es vol una autonomia dèbil, forta o la independència. Les relacions seran diferents conforme aquests tres models. S’ha de veure quins són els tipus de major autogovern, o autorealització, que volen els catalans. Al meu entendre el realment interessant dels catalans és aquest desig històric, que malgrat mai ha tingut oportunitat de realitzar-se de forma sostinguda, és a dir, de provar fins a quin punt es podria parlar d’una independència, mai s’ha plantejat de forma violenta.

Un mèrit, doncs?

Sí. La seva forma ha estat guanyar, poc a poc, més i més espai a través de les vies que s’obren, i plantejar i replantejar la relació amb la resta d’Espanya. Suposo que l’escenari serà que això segueixi així, potser fins al punt de la independència.

Aquí és on entra la paciència?

Sí. Aquí és on entra la paciència [riu]. Jo crec, pot ser que no sigui així, que a Madrid ja han passat els dies quan creien que el què es fa a Madrid és l'únic que compta i prou. És un canvi relacional, i quan parlava del context de la relació, em referia a que hi ha hagut trenta anys de canvis, poc a poc, en la relació de Catalunya i Espanya, i de formes interessants.

Una de les informacions de Wikileaks és que Barcelona és un dels centres de reclutament del terrorisme islàmic més importants d'Europa. Com veu aquest fenomen?

I que nosaltres els gringos vam posar-hi una multiagència! La meva visió és que la resposta dels EUA, o d'altres països a Europa, a aquest fenomen és més perillós que el fenomen en sí. La tendència ha estat sobreaccionar amb formes que han fet dues coses: crear adhesions a aquests moviments, i tancar els espais per la ciutadania. Ara hi ha un control de tot.

Què s'hauria d'haver fet?

El dia 12 de setembre vaig escriure un assaig que es pot trobar per internet dient que el guió principal, el que calia veure, era com reduir la capacitat de reclutament d'aquests moviments; i durant els últims deu anys el què hem fet és assegurar el reclutament amb la forma com els EUA van reaccionar amb diversos països del Pròxim Orient i el món musulmà.

Hi ha, doncs, un error de base a l'hora d'enfrontar-se a aquest terrorisme?

Atacar al terrorisme de forma militar pensant que es pot aconseguir una victòria és com intentar eliminar les Dents de Lleó d'un camp amb un pal de golf pensant que treus les males herbes. Perquè el que fas és repartir llavors. El que hem escollit fer durant els últims deu anys ha estat reduir encara més l'espai civil i atacar llocs concrets per eliminar l'enemic quan aquest vol que ataquem, perquè això és el que els permet reclutar pel seu moviment. I això no ho hem sabut fer...

L'islamisme radical necessita aquests atacs per justificar-se...

Per justificar aquests reclutaments. Per justificar el que som nosaltres.

I com s'arregla això?

Per exemple, deixant de tenir bases militars americanes a prop de les ciutats santes musulmanes. Per altra part, els dies després de l'11-S van ser l'oportunitat més gran de fer un canvi substancial entre Israel i Palestina. Va ser llavors quan vam tenir un capital psicològic i social molt gran. Hauríem d'haver pres els conflictes que produeixen odi cap als EUA i fer l'inesperat. Hauríem d'haver iniciat un esforç diplomàtic i sostingut sobre els conflictes com el d'Israel amb Palestina perquè això hauria rebaixat tota la retòrica de l'altre bàndol. Els hauria desarmat el discurs!

Wikileaks pot ser una font de conflictes?

Wikileaks generarà més i nous tipus de controls en la informació. Però, sobretot, genera por. En els processos de transformació de conflictes ara la gent ja no parla! Encara que bona part del que s'ha publicat no era nou, sinó una confirmació de coses que ja ens imaginàvem, discrepàncies o mentides. Informacions vergonyoses, però no de "vida o mort". És una resposta del poder cap a un augment del control.

Creu que els mèdia s'estan comportant de forma responsable en aquest tema?

Els diaris només publiquen extractes. Prefereixen vendre més diaris que fer un procés analític de la informació. Només publiquen allò més cridaner, és sensacionalisme. És responsable? Bé, són els eixos del periodisme actual: sensacionalisme i vendes.

Com valora que Obama, un home que parlava de canvi, hagi admès el fracàs d'Afganistan? Pot provocar algun tipus de transformació del conflicte?

Tant de bo! No veig gens clara la seva estratègia. Allà hi ha totes les llavors del fracàs, perquè no hi ha hagut cap imperi que hagi aconseguit conquerir aquella zona. Les seves comunitats estan en canvi permanent: les tribus, els clans, etc. Francament, dubto que aconsegueixi el que es proposa. Ara bé, és possible que els EUA marxïn d'allà dient que hem guanyat, que és el de sempre.

La relació entre les dues Corees es tensa. Com es pot desencallar?

La qüestió entre les dues Corees és molt i molt perillosa. Totes dues tenen armes nuclears i s'hauria d'anar amb peus de plom. En aquests moments el més factible seria agrupar una sèrie de països, inclosa Xina, de manera que formin un contenidor que no permeti que això esclati a un nivell que vagi més enllà del que hem vist fins ara.

I si arriben a la guerra...

Seria igual que si esclatés un conflicte entre Índia i Pakistan, perquè seria un conflicte d'impacte global. La promesa actual és intentar no aïllar-ho. Per això, serà necessari un esforç de contenció regional i global per evitar que hi hagi una escalada en el conflicte.

Per tant, aposta per mantenir oberta la relació entre els dos països?

Exacte. La relació sud-nord ha tingut alguns canals d'obertura i ara caldria seguir amb aquest contenidor regional i obrir els punts d'intercanvi que tenen entre ells. Qui sap, potser amb el pròxim lideratge que està apareixent a Corea del Nord hi haurà majors possibilitats d'obertura.

Quins són els actuals conflictes més punyents del món?

Hi ha un conflicte en el qual he estat treballant i que m'ha cridat sempre l'atenció que és el de Burma, a Myanmar, on hi ha un conflicte tant llarg com el de Colòmbia, amb més de 50 anys d'història. Sí que té certa tranquil·litat, però alhora és molt agut perquè també hi ha un control impressionant sobre la societat. A Colòmbia hi ha un dels conflictes més llargs i durs, i té tanta varietat d'actors que és molt i molt complexe.

I els més amagats?

A tota la regió dels Grans Llacs –Uganda, Ruanda, Burundi-. Allà la part que és menys visible i que és més dolorosa són els negocis que hi estan fent els xinesos per tal de treure minerals a canvi de rutes i carreteres, i que nodreixen un conflicte molt fort entre els grups ètnics que hi ha en aquesta zona. La veritat és que Xina opera en moltíssimes zones on busca recursos naturals a canvi d'inversions, i quasi sempre és en zones amb conflictes latents, però que no són gens visibles o palpables.

L'1 de gener és la Jornada Mundial de la Pau. Un repte concret?

Parla amb l'enemic, a veure si pots posar-t'hi d'acord per anar a prendre un got de vi!

7 respostesconcertades: tu, anticar, se m'ha espatllat la tanqueta per def...